

نادر شهرپوری (مدقی)

بالزاک از میان علوم به علم شیمی علاقه بیشتری داشت. از نظرش شیمی علمی زنده و ارگانیک است. علم ترکیب مواد با یکدیگر، حل‌شدنشان در هم و به‌وجودآمدن ترکیبات متنوع است. به نظر بالزاک اجتماع و شهر جیزی از جنس شیمی است؛^{*} شهر به‌مثابه حلالی قوی و برنده همچون ماده‌ای ارگانیک آدم‌ها را به‌سوی خود می‌کشاند، برخی آدم‌ها در شهر حل می‌شوند و برخی دیگر حل نمی‌شوند، گروهی ته‌نشین می‌شوند و رسوب می‌کنند و برخی دیگر در فعل‌وانفعالات دائمی که در شهر رخ می‌دهد استحاله می‌یابند، دگرسان می‌شوند و به ترکیبی دیگر بدل می‌شوند. به نظر بالزاک به‌ندرت ممکن است آدمی بتواند در درون حلالی قوی به نام شهر مقاومت کند و تمایز و شخصیت مستقل خود را حفظ کند.

باین‌حال بالزاک بر ایده‌ای رئالیستی پافشاری می‌کند. ایده رئالیستی بالزاک چنین است: «موفقیت به هر بهایی»، بالزاک بر این باور است که آدمی برای «موفقیت به هر بهایی» می‌بایست خود را همچون اتم‌های فعال در مسیر «برخسورد» قرار دهد. تنها در «برخوردی موثر» است که آدمی می‌تواند بخت خود را برای ارتقا به موقعیتی بالاتر امتحان کند. مقصود از برخورد موثر در جامعه به یک تعبیر درک «اهمیت لحظه» است. بالزاک می‌گوید در همان زمانه‌ای که ناپلئون، ناپلئون شد یعنی قهرمانی در عرصه جهانی، چهار یا پنج ناپلئون دیگر می‌شناخته که به اندازه ناپلئون استعداد داشته‌اند اما هیچ ترکیبی ناپلئون بناپارت نشد. بالزاک اهمیت آدمی و اساسا تمایز او را و گستره و شدت بی‌حدوصر «احساسی واحد» جست‌وجو می‌کند. به نظر بالزاک هر انسان فقط آن هنگام مهم می‌شود که نیروی خود را بر هدفی معین متمرکز کرده باشد. او چنین انسان‌هایی که انباشته از احساسی واحدند را اصطلاحاً monoman می‌نامد. Monoman یعنی فردی که ذهنش به طور یکجانبه‌ای انباشته از ایده‌ای معین است.

فردی که ذهنش به صورت یکجانبه از ایده‌ای معین اشباع است را می‌توان ایده‌پرداز، روشنفکر و نخبه نامید. با این تعبیر و‌ترن از مهم‌ترین شخصیت‌های بالزاکی، نمونه‌ای از آن است. «و‌ترن یک روشنفکر است، کم‌منطق‌دان تذخو و‌واتشه و بر خود می‌بالد که شاگرد روش‌است، کسی که کمتر از همه بزدل است و جرات این را دارد که صدای خود را علیه فریبکاری‌های عظیم موجود در قراردادهای اجتماعی بلند کند.» تنها بالزاک نیست که شخصیت‌های داستانی‌اش سرشار از حسی واحد و ایده‌پرداز هستند. در مهم‌ترین شخصیت‌های داستانیفسکی – نویسنده هم‌عصر بالزاک – نیز چنین شخصیت‌هایی به چشم می‌خورند. راسکولنیکوف قهرمان «جنایت و مکافات» نیز متأثر از و‌ترن خود را مجاز به هر کاری می‌دانست. او که سرشار از ایده معینی بود ایدئولوژی را راهنمای عمل خود قرار داده بود. باین‌حال در بالزاک روشنفکری به معنای مرسوم و کلاسیک آن وجود ندارد زیرا روشنفکری به معنای مرسوم یعنی «کسی که درگیر کار فرهنگی است – یا حرفه‌اش تولید محصولات فرهنگی است – می‌تواند نسبت به مسائل اجتماعی و سیاسی حساس باشد و درباره آن موضع بگیرد، در این حالت او همچون شهروندی آزاد گرایش سیاسی دارد و فعال است.»^۶ با این تعریف از روشنفکری و اساسا هر تعریف دیگر و‌ترن و راسکولنیکوف روشنفکر به معنای مرسوم به حساب نمی‌آیند، اگرچه این هر دو همچون ناپلئون سرشار از ایده‌ای معین‌اند.

به نظر می‌رسد سرشار از ایده‌بودن در شخصیت‌های

شکل‌های زندگی: درباره بالزاک به بهانه انتشار آثاری از وی

نگاه خیره شهر

بالزاکی و داستانیفسکی بیشتر با فردگرایی گره می‌خورد. فردگرایی در بالزاک خود را به منافع شهری پیوند می‌زند و در داستانیفسکی به اراده‌گرایی ربط پیدا می‌کند. فردگرایی در بالزاک ملموس‌تر است زیرا به مقوله‌ای کاملاً مشخص و به تعبیر زمل به انتزاعی کاملاً ملموس به نام پول مرتبط می‌شود. «پول» و «شان اجتماعی» اساسا دو مقوله بالزاکی‌اند ولی پول اهمیت بیشتری دارد. اهمیت پول از نظر بالزاک همچون اکسیژنی خالص برای شش‌های خسته است که مرده را زنده می‌کند. درحالی‌که فردگرایی داستانیفسکی در هیئت ابرمرد ظهور پیدا می‌کند. ابرمرد فردی است که از بالا به پایین می‌نگرد. الزاما او روشنفکر نیست اما الیت و یا نخبه است، (همچون شخصیت‌های بالزاکی). در الیت‌ها و نخبگان از نوع کاراکترهای بالزاکی و داستانیفسکی سرشاری ایده به سرشاری میل پیوند می‌خورد. الیت‌ها قبل از هر چیز به امیال خود وفادارند.^{*} میل را می‌توان طلب چیز و یا نتیجه‌ای دانست که تحققش با لذت و رضایت همراه است. این «میل» خود را در قالب نقش‌های مختلف نمایان می‌سازد، مثلاً هرکدام از این

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا

بالزاک، آندره موروا